

॥ यजुर्वेद-उपाकर्म ॥

॥ कामोऽकार्षीन्मन्त्र जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणि:। दर्भेष्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्थे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्दुवासरयुक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्ठा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां पौर्णमास्यां तैष्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोत्सर्जन-अकरण- प्रायश्चित्तार्थम् अष्टोत्तर (शत/सहस्र) सङ्घ्यया कामोऽकार्षीन्मन्त्युरकार्षीदिति॑ महामन्त्रजपं करिष्ये। इति सङ्घल्प्य दर्भान्त्रिरस्य अप उपस्पृश्य।

कामोऽकार्षीन्मन्त्युरकार्षीन्मो^१ नमः इति जपं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत्।

^१विस्तुत-कामोऽकार्षीज्ञपः---कामोऽकार्षीन्मो नमः। कामोऽकार्षीत्कामः करोति नाहं करोमि कामः कर्ता नाहं कर्ता कामः कारयिता नाहं कारयिता एष ते काम कामाय स्वाहा॥ मन्त्युरकार्षीन्मो नमः। मन्त्युरकार्षीन्मन्त्युः करोति नाहं करोमि मन्त्युः कर्ता नाहं कर्ता मन्त्युः कारयिता नाहं कारयिता एष ते मन्त्यो मन्त्यवे स्वाहा॥

॥ महा-सङ्कल्पः ॥

आचम्य, दर्भेषु आसीनः, दर्भान् धारयमाणः। शुक्लाम्बरधरं + शान्तये।
प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम्

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते ते अद्वित्युगं स्मरामि॥

ॐ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थागतोऽपि वा।
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः॥

मानसं वाचिकं पापं कर्मणा समुपार्जितम्।
श्रीरामस्मरणेनैव व्यपोहति न संशयः॥

श्रीराम राम राम।

तिथिर्विष्णुस्तथा वारो नक्षत्रं विष्णुरेव च।
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत्॥

श्रीगोविन्द गोविन्द गोविन्द।

अद्य श्री-भगवतः आदिविष्णोः आदिनारायणस्य अचिन्त्यया अपरिमितया
शक्त्या भ्रियमाणस्य महाजलौघस्य मध्ये परिभ्रममाणानाम् अनेककोटि-
ब्रह्माण्डानाम् एकतमे अव्यक्त-महदहङ्कार-पृथिव्यसेजो-वाच्याकाशाद्यैः
आवरणैः आवृतेऽस्मिन् महति ब्रह्माण्डकरण्डमण्डले आधारशक्ति
आदिकूर्मादि अनन्तादि अष्टदिग्गजोपरि प्रतिष्ठितानाम् अतल-वितल-
सुतल-तलातल-रसातल-महातल-पातालाख्यानां सप्त-लोकानाम् उपरितले
पुण्यकृताम् निवासभूते भुवर्लोक-सुवर्लोक-महोलोक-जनोलोक-तपोलोक-
सत्यलोकाख्य-लोकषङ्कस्य अधोभागे महानालायमानफणिराजशेषस्य

सहस्रफणामणि-मण्डल-मण्डिते दिगदन्ति-शुण्डादण्ड-उत्तम्भिते लवणेक्षु-
 सुरासर्पि-दधि-क्षीर-शुद्धोदकार्णवैः परिवृते जम्बू-प्रक्ष-शाल्मलि-कुश-कौश-
 शाक-पुष्कराख्य-सप्तद्वीपानां मध्ये जम्बूद्वीपे भारत-किम्पुरुष-हरि-इलावृत-
 भद्राश्व-केतुमाल-हिरण्मय-रमणक-कुरु-वर्षाख्य नववर्षाणां मध्ये भारतवर्षे
 इन्द्र-कशेरु-ताम्र-गभस्ति-पुत्राग-गन्धर्व-सौम्य-वरुण-भरत-खण्डानां मध्ये
 भरतखण्डे सुमेरु-निषध-हेमकूट-हिमाचल-माल्यवत्-पारियात्रक-गन्धमादन-
 कैलास-विन्ध्याचलादि-महाशैलमध्ये दण्डकारण्य-चम्पकारण्य-विन्ध्यारण्य-
 वीक्षारण्य-श्वेतारण्य-वेदारण्यादि अनेकपुण्यारण्यानां मध्ये कर्मभूमौ
 दण्डकारण्ये समभूमिरेखायाः दक्षिणदिग्भागे श्रीशैलस्य आग्नेयदिग्भागे
 रामसेतोः उत्तरदिग्भागे गङ्गा-यमुना-सरस्वती-भीमरथी-गौतमी-नर्मदा-
 गण्डकी-कृष्णवेणी-तुङ्गभद्रा-चन्द्रभागा-मलापहा-कावेरी-कपिला-ताम्रपर्णी-
 वेगवती-पिनाकिनी-क्षीरनद्यादि अनेक-महानदी-विराजिते इन्द्रप्रस्थ-
 यमप्रस्थ-अवन्तिकापुरी-हस्तिनापुरी-अयोध्यापुरी-मथुरापुरी-मायापुरी-
 काशीपुरी-काश्मीरपुरी-द्वारकादि अनेकपुण्यपुरी-विराजिते वाराणसी-चिदम्बर-
 श्रीशैल-अहोबिल-वेङ्कटाचल-रामसेतु-जम्बुकेश्वर-कुम्भघोण-हालास्य-
 गोकर्ण-अनन्तशशयन-गया-प्रयागादि अनेकपुण्यक्षेत्र-परिवृते सकलजगत्स्तृष्टः
 परार्धद्वयजीविनः ब्रह्मणः प्रथमे परार्धे पञ्चाशत् अब्दात्मके अतीते द्वितीये
 परार्धे पञ्चाशद्-अब्दादौ प्रथमे वर्षे प्रथमे मासे प्रथमे पक्षे प्रथमे दिवसे
 अहि द्वितीये यामे तृतीये मुहूर्ते पार्थिव-कूर्म-प्रलयानन्त-श्वेतवराह-ब्राह्म-
 सावित्र्याख्य-सप्त-कल्पानां मध्ये श्वेतवराहकल्पे स्वायम्भुव-स्वारोचिष-
 उत्तम-तामस-रैवत-चाक्षुषाख्येषु षट्मु ननुषु अतीतेषु सप्तमे वैवस्वतमन्वन्तरे
 अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे युधिष्ठिर-विक्रम-शालिवाहन-
 विजय-अभिनन्दन-नागार्जुन-कलिभूपाख्य शकपुरुष मध्यपरिगणितेन
 शालिवाहनशके बौद्धावतारे ब्राह्म-दैव-पित्र्य-प्राजापत्य-बार्हस्पत्य-सौर-चान्द्र
 सावन-नक्षत्राख्य-नवमान-मध्य-परिगणितेन सौर-चान्द्रमान-द्वयेन प्रवर्तमाने

प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने
वर्ष-कृतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्दुवासर-
युक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्ठा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां
भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम्
अस्यां पौर्णमास्यां

अनादि-अविद्या-वासनया प्रवर्तमाने अस्मिन् महति संसारचक्रे विचित्राभिः
कर्मगतिभिः विचित्रासु योनिषु पुनः पुनः अनेकधा जनित्वा केनापि
पुण्यकर्मविशेषेण इदानीन्तन-मानुष-द्विजजन्मविशेषं प्राप्तवतः मम
जन्माभ्यासात् जन्मप्रभृति एतत्क्षणपर्यन्तं बाल्ये वयसि कौमारे
यौवने वार्धके च जागृत्-स्वप्न-सुषुप्ति-अवस्थासु मनो-वाक्-कायैः
कर्मेन्द्रिय-ज्ञानेन्द्रिय-व्यापारैश्च सम्भावितानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां
ब्रह्महनन-सुरापान-स्वर्णस्तेय-गुरुदारगमन-तत्संसर्गाख्यानां महापातकानां,
महापातक-अनुमन्त्रत्वादीनाम् अतिपातकानां, सोमयागस्थ-क्षत्रिय-वैश्य-
वधादीनां समपातकानां, गोवधादीनाम् उपपातकानां मार्जारवधादीनां
सङ्कलीकरणानां, कृमिकीटवधादीनां मलिनीकरणानां, निन्दित-धनादान-
उपजीवनादीनाम् अपात्रोकरणानां, मद्याघाणनादीनां जातिप्रंशकरणां
विहितकर्मत्यागादीनां प्रकीर्णकानां, ज्ञानतः सकृत्कृतानां, अज्ञानतः
असकृत्कृतानां, अत्यन्ताभ्यस्तानां निरन्तराभ्यस्तानां चिरकालाभ्यस्तानां
नवानां नवविधानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदनार्थं
भास्करक्षेत्रे विनायकादिसमस्तहरिहरदेवतासन्निधौ ... पौर्णमास्याम्
अध्यायोपाकर्म करिष्ये। तदङ्गम् अवगाह्य महानदीस्नानं करिष्ये।
इति सङ्कल्प्य दर्भान्त्रिरस्य अप उपस्पृश्य

अतिकूर महाकाय कल्पान्त दहनोपम।
भैरवाय नमस्तुभ्यम् अनुज्ञां दातुम् अर्हसि॥

दुर्भाजन-दुरालाप-दुष्टिग्रह-सम्भवम् ।
पापं हर मम क्षिप्रं सह्यकन्ये नमोऽस्तु ते॥

त्रिग्रात्रं जाह्वीतीरे पञ्चरात्रं तु यामुने।
सद्यः पुनातु कावेरी पापमामरणान्तिकम्॥

गङ्गा गङ्गेति यो ब्रूयाद्योजनानां शतैरपि।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो विष्णुलोकं स गच्छुति॥

स्नात्वा धौतवस्त्रं धृत्वा कुलाचारवत् पुण्ड्रधारणं च कृत्वा आचम्य यज्ञोपवीतं धारयेत्।

॥ यज्ञोपवीत-धारणम् ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि श्रौत-स्मार्त-विहित-नित्यकर्मनुष्ठान-सदाचार-योग्यता-सिद्धर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्धर्थं यज्ञोपवीत-धारणं करिष्ये।

अस्य श्री-यज्ञोपवीत-धारण-महामन्त्रस्य परब्रह्म ऋषिः, त्रिष्टुप् छन्दः, परमात्मा देवता। यज्ञोपवीत-धारणे विनियोगः।

युज्ञोपवीतं ० पुरमं ० पुवित्रं ० प्रजापतेः ० यत् ० सुहुजं ० पुरस्तात् । आयुष्यं ० अग्र्यं ० प्रतिमुश्च-शुभ्रं ० युज्ञोपवीतं ० बलमस्तु ० तेजः॥

इति यज्ञोपवीतं धृत्वा, ॐ। आचम्य।

उपवीतं भिन्नतन्तुं जीर्णं कश्मलदूषितम्। विसृजामि जले ब्रह्मन् वर्चो दीर्घायुरस्तु मे।

इति जीर्णम् उपवीतं विसृज्य पुनराचमनं कुर्यात्।

॥ ब्रह्मचारिणां मौड़ी-बन्धनम् ॥

इयं ० दुरुक्तात् ० परिबाधमाना ० शर्म ० वरुथं ० पुनृती ० नः ० आगात् ।
प्राणापानाभ्यां ० बलं ० आभरन्ती ० प्रिया ० देवानां ० सुभगां ० मेखला ० इयम् ॥
कृतस्य ० गोप्त्री ० तपसः ० परस्पी ० ग्रती ० रक्षः ० सहमाना ० अरातीः । सा नः ०
समन्तं ० अनु० परीहि० भुद्रया० भुर्तरः० ते० मेखले० मा रिषाम ॥

॥ ब्रह्मचारिणां कृष्णाजिन-धारणम् ॥

मित्रस्य ० चक्षुः ० धरुणं ० बर्लीयः ० तेजः ० यशस्वि ० स्थविरं ० समिद्धम् ।
अनाहनस्यं ० वसनं ० जुरिष्णु ० परीदं ० वाजि ० अजिनं ० दयेऽहम् ॥

॥ ब्रह्मचारिणां दण्ड-धारणम् ॥

सुश्रवः ० सुश्रवसं ० मा कुरु ० यथा त्वं ० सुश्रवः ० सुश्रवाः ० असि० एवमुहं ०
सुश्रवः ० सुश्रवाः ० भूयासं ० यथा त्वं ० सुश्रवः ० देवानां ० निधिगोपः ० असि०
एवमुहं ० ब्राह्मणानां ० ब्रह्माणः ० निधिगोपः ० भूयासम् ॥

॥ काण्डऋषि-तर्पणम् ॥

आचम्य। शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् अद्यपूर्वक्त एवं
गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मज्ञं
काण्डऋषि-तर्पणं करिष्ये।

निवीतो। उपवीतमङ्गुष्ठयोः सक्तं कृत्वा। सतिलाक्षताभिः अद्विः ऋषितीर्थेन
त्रिस्त्रिः।

प्रजापतिं काण्डऋषिं तर्पयामि। सोमं काण्डऋषिं तर्पयामि। अग्निं काण्डऋषिं तर्पयामि। विश्वान् देवान् काण्डऋषीङ् स्तर्पयामि।

सा ऽहितीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। याज्ञिकीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। वारुणीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। ब्रह्माणं स्वयम्भुवं तर्पयामि। ब्रह्मतीर्थेन। सदसस्पतिं तर्पयामि।

उपवीती। आचम्य।

॥वेदारम्भः ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि वेदारम्भं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य। अप उपस्पृश्य।

ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः। हरिः ओ(४)म्।

इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमायु कर्मण् आ प्यायध्वमन्त्रिया देवभागमूर्जस्वतीः पर्यस्वतीः प्रजावतीरनमीवा अंयक्षमा मा वः स्तेन ईशत् माऽघशँसो रुद्रस्य हेतिः परिं वो वृणकु धुवा अस्मिन्नोपतौ स्यात् बृहीर्यजमानस्य पशून्याहि॥

यज्ञस्य घोषदसि प्रत्युष्टः रक्षः प्रत्युष्टा अरातयः प्रेयमंगाद्विषणा बुरुहिरच्छ मनुना कृता स्वधया वित्तेष्टा त आवंहन्ति कवयः पुरस्ताद्वेभ्यो जुष्टमिह बुरुहिरासदै देवानां परिषूतमसि वरुषवृद्धमसि देवंबरहिर्मा त्वाऽन्वद्वा तिर्यक्पर्व ते राध्यासमाच्छ्रेत्ता ते मा रिषु देवंबरहिः शतवंलशं वि रोह सुहस्रंवलशा वि वृयः रुहेम पृथिव्याः सम्पृचः पाहि सुसुभृता त्वा

सम्भाग्यदित्यै रासाऽसीन्द्राण्यै सुन्नहनं पूषा तै ग्रन्थिं ग्रन्थातु स ते
माऽऽस्थादिन्द्रस्य त्वा ब्रह्म्यामुद्यच्छे बृहस्पतैर्मूर्धा हंराम्युर्वन्तरिक्षमन्विहि
देवज्ञममसि॥

शुन्धयं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातृरिश्वनो घर्मोऽसि द्यौरसि पृथिव्यसि
विश्वधाया असि परमेण धाम्ना दृहस्व मा ह्रावसूनां पवित्रमसि शतधारं
वसूनां पवित्रमसि सहस्रधारः हुतः स्तोको हुतो द्रुपस्तोऽग्नयै बृहते
नाकाय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याः सा विश्वायुः सा विश्वव्यचाः सा
विश्वकर्मा सम्पृच्यध्वमृतावरीरूर्मिणीर्मधुमत्तमा मुन्द्रा धनस्य सातये सोमेन्
त्वाऽऽतनुचीन्द्राय दधि विष्णो हृव्यः रक्षस्व॥

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेय वेषाय त्वा प्रत्युष्टु रक्षः प्रत्युष्टु अरातयो
धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वमस्त्वं
देवानांमसि सस्त्रितम् पप्रितम् जुष्टतम् वहितम् देवहृतमहुतमसि हविर्धनम्
दृहस्व मा ह्र्मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रेक्षे मा भेर्मा सं विकथा मा त्वा।
हि सिषमुरु वाताय देवस्य त्वा सवितुः प्रसवैश्विनोर्ब्रह्म्या पूष्णो
हस्ताभ्यामग्नये जुष्टं निर्वपाम्यग्रीषोमाभ्यामिदं देवानामिदम् नः सह
स्फात्यै त्वा नारात्यै सुवरभि वि ख्येषं वैश्वानरं ज्योतिर्द्वृहन्तान्दुर्या
द्यावापृथिव्योर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्यास्त्वोपस्थे सादयाम्यग्ने हृव्यः रक्षस्व॥
ॐ॥

ॐ॥ ब्रह्म सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। क्षत्रः सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। इषः
सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। ऊर्जः सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। रयिः सन्धत्तं
तां मे जिन्वतम्। पुष्टिः सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। प्रजाः सन्धत्तं तां मे
जिन्वतम्। पशून्सन्धत्तं तान्मे जिन्वतम्। ॐ॥

ॐ भूद्रं कर्णेभिः शृणुयाम् देवाः। भूद्रं पश्येमा॒क्षभि॒र्यजंत्राः। स्थि॒रैररै॒स्तुष्टुवा॒ऽसं॒
व्यशेम देवहितं यदायुः। स्व॒स्ति न् इन्द्रो वृद्धश्रीवाः। स्व॒स्ति नः पूषा
वि॒श्ववेदाः। स्व॒स्ति न् स्ताक्ष्यो अरिष्टनेमिः। स्व॒स्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ॥

ॐ॥ संज्ञानं विज्ञानं प्रज्ञानं जानदभिजानत्। सङ्कल्पंमानं प्रकल्पंमानमुप-
कल्पंमानमुपकूसं कूसम्। श्रेयो वसीय आयत्सम्भूतं भूतम्। चित्रः केतुः
प्रभानाभान्सम्भान्। ज्योतिष्मांस्तेजस्वानातपांस्तपत्रभितपन्। रोचनो
रोचमानः शोभनः शोभमानः कल्याणः। दरशां दृष्टा दरशता विश्वरूपा
सुदरशना। आप्यायमाना प्यायमाना प्यायो सूनृतेरा॥ आपूर्यमाणा पूर्यमाणा
पूरयन्ती पूर्णा पौर्णमासी॥ ॐ॥

ॐ॥ प्रसुग्मन्तां धियसानस्य सक्षणि वरेभिर्वरा॒ऽ अभि षु प्रसीदत ।
अस्माकुमिन्द्रं उभयं जुजोषति यथ्सौम्यस्यान्यसो बुबोधति । अनृक्षुरा
ऋजवः सन्तु पन्था येभिः सखायो यन्ति नो वरेयम् । समर्यमा सं भगो नो
निनीयाऽस्माङ्स्पत्य॑ सुयमंमस्तु देवाः। ॐ॥

ॐ॥ अथातः दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः। प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा
अन्यमाहवनीयं प्रणीय। अग्नीनन्वादधाति। नगतश्रियोऽन्यमग्निं प्रणयति॥
ॐ॥

ॐ॥ अथ कर्माणि — आचारात् — यानि गृह्यन्ते॥ ॐ॥

ॐ॥ अथातः — सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि — पाणिनीयं मतं यथा॥ ॐ॥

ॐ पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम्॥ ॐ॥

ॐ॥ मयरसतजभन लगसमितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य॥ ॐ॥

ॐ ॥ गौः। ग्मा। ज्मा। क्ष्मा। क्षा। क्षमा। क्षोणी। क्षितिः। अवनिः। ॐ ॥
 ॐ ॥ अ इ उ ण्। क्र ल् क्। ए ओ इ। ऐ औ च। ह य व र ट। ल ण्।
 ज म इ ण न म। इ भ ज। घ ढ ध ष। ज ब ग ड द श। ख फ छ ठ
 थ च ट त व। क प य। श ष स र। ह ल। इति माहेश्वराणि सूत्राणि॥
 ॐ ॥

ॐ ॥ वृद्धिरादैच्। अदेङुणः॥ ॐ ॥

ॐ ॥ अथातश्छन्दसां विवृतिं व्याख्यास्यामः॥ ॐ ॥

ॐ ॥ गीर्नः श्रेयः। धेनवश्रीः। रुद्रस्तु नम्यः। भगो हि याज्यः। धन्येयं नारी।
 धनवान् पुत्रः॥ ॐ ॥

ॐ ॥ अथ वर्णसमाप्नायः॥ ॐ ॥ ॐ ॥ अथातो धर्मजिज्ञासा॥ ॐ ॥ ॐ ॥
 अथातो ब्रह्मजिज्ञासा॥ ॐ ॥

ॐ ॥ अ॒ग्नि॑र्मी॑क्ले पु॒रोहि॑तं यज्ञस्य॑ देव॒मृत्विजम्॥ होता॑रं रत्न॑-धात॑मम्॥ ॐ ॥

ॐ ॥ अग्न् आया॑हि व॑तये॑ गृणा॑नो हृव्यदातये॑। नि होता॑ सत्सि॑ बृहिषि॑॥
 ॐ ॥

ॐ ॥ शन्तौ॑ देवीरभिष्ठये॑ आपौ॑ भवन्तु॑ पीतयै॑। शं योरभिस्तवन्तु॑ नः॥ हरि॑:
 ॐ ॥

ॐ ॥ नमो॑ ब्रह्मणे॑ नमो॑ अस्त्वग्नये॑ नमः॑ पृथिव्ये॑ नम्॑ ओषधीभ्यः। नमो॑ वाचे॑
 नमो॑ वाचस्पतये॑ नमो॑ विष्णवे॑ बृहुते॑ करोमि॑॥ (त्रिः)

ॐ तत्सत्॥

॥गायत्री-जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणि:। दर्भेष्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्थे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे कृष्ण-पक्षे प्रथमायां शुभतिथौ भौमवासरयुक्तायां शतभिषङ्-नक्षत्रयुक्तायाम् अतिगण्ड-योगयुक्तायां बालव-करण (१०:१५; कौलव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां प्रथमायां

मिथ्याधीत-दोष-प्रायश्चित्तार्थं दोषवत्सु अपतनीय-प्रायश्चित्तार्थं संवत्सर-प्रायश्चित्तार्थं च अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्या सावित्रीं समिधम् आधास्ये (अथवा अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्या गायत्रीमहामत्रजपं करिष्ये)। इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य

प्रणवस्य ऋषिब्रह्मा इत्याद्यारभ्य अष्टोत्तरसहस्रगायत्रीजपं कृत्वा प्राणायामं कृत्वा उपस्थानं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत।

यद्वा---सत्यां शक्तौ समिदाहुतिं कुर्यात्।

श्रोत्रियागारादाहृतेऽग्नौ यथाविधिप्रतिष्ठापिते परिस्तीर्णे परिषिक्ते घृतेनाभ्युज्य एकैकशः प्रणवव्याहृतिपूर्वया गायत्र्या समित्सहस्रमादध्यात्। न स्वाहाकारः। परिषिद्ध्य उपतिष्ठेत।

---

 generated on **January 26, 2026**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | [Credits](#)